Чурапчыга күн тахсар !

САҤА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

12+

2017 сыл Атырдьах ыйын 1 күнэ оптуорунньук № 81 (11391)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Сенокос - 2017

Оперативные данные по кормозаготовке на 31 июля 2017 года

№	Наслег	План-задание заготовки сена на 2017 год, тонн	График заготовки, тн	Участвуют к кормозаготовительной кампании: Людей	Тракторов	Звеньев	в том числе: мех	полумех	конно-ручн.	ручн.	Скошено, га	Факт заготовки кормов, тонн	% от плана	% от графика	План-задание заготовки сена на 2016 год, тонн	Данные от 01.08.2016 г.: скошено, га	заготовлено, тонн
1	Алагарский	2096,0	210	141	58	53	9	43	1	0	565,0	335,0	16,0	159,8	1676,0	576,0	467,5
2	Арылахский	1773,0	177	133	43	30	3	27	0	0	567,0	376,0	21,2	212,1	1546,0	358,0	313,0
3	Бахсытский	1842,0	184	90	51	46	6	40	0	0	331,0	251,0	13,6	136,3	1821,0	646,0	306,5
4	Болтогинский	1883,0	188	146	62	42	7	35	0	0	777,0	489,0	26,0	259,7	1532,0	232,0	243,0
5	Болугурский	2844,0	284	69	53	33	12	21	0	0	650,0	423,0	14,9	148,7	2516,0	551,0	233,0
6	Кытанахский	1775,0	178	110	45	27	9	18	0	0	1235,0	332,0	18,7	187,0	1469,0	293,0	174,0
7	Мугудайский	2923,0	292	146	60	47	6	41	0	0	652,0	526,0	18,0	180,0	2301,0	417,0	289,0
8	Оъулунский	3434,0	343	176	89	61	7	54	0	0	1203,0	582,0	16,9	169,5	2818,0	660,0	278,0
9	Соловьевский	2572,0	257	157	83	37	6	31	0	0	1023,0	474,0	18,4	184,3	2202,0	297,0	152,5
10	Сыланский	4421,0	442	245	119	101	8	93	0	0	1044,0	645,0	14,6	145,9	3591,0	932,5	563,0
11	Телейский	1693,0	169	97	36	33	7	26	0	0	601,0	275,0	16,2	162,4	1370,0	543,0	355,0
12	Халарский	1934,0	194	123	42	39	8	31	0	0	719,0	291,0	15,0	150,2	1642,0	1185,0	154,0
13	Хатылынский	2095,0	210	187	49	36	3	32	0	1	692,0	350,0	16,7	167,1	1731,0	710,0	321,0
14	Хаяхсытский	1723,0	173	95	44	37	5	31	0	1	550,0	285,0	16,5	165,0	1430,0	550,0	311,5
15	Хоптогинский	3601,0	360	114	65	58	3	55	0	0	444,0	323,0	9,0	89,7	3078,0	815,0	517,0
16	Чакырский	2504,0	250	99	63	41	8	33	0	0	385,0	280,0	11,2	111,8	2114,0	254,0	132,0
17	Чурапчинский	1862,0	186	81	47	44	3	38	0	3	404,0	331,0	17,8	177,8	1663,0	392,0	290,0
	Всего по улусу	40983,0	4098,3	2209,0	1009,0	765,0	110,0	649,0	1,0	5,0	11842,0	6568,0	16,0	160,3	34500,0	9411,5	5100,0

Тыа хаһаайыстыбата

БҮТҮН РОССИЯТААҔЫ СЕМИНАР-МУННЬАХХА

От ыйын 19 — 21 күннэригэр Башкортостан Республикатыгар Уфа куоракка „Хаһаайыннааһын кыра формаларын уонна тыа сирин территорияларын туруктаах сайдыыларыгар государственнай өйөбүл" диэн үһүс Бүтүн Россиятааҕы семинар-мунньах ыытылынна. Итиннэ кыттыыны ылбыт биһиги улууспут дьаһалтатын баһылыгын үөскэ уонна инвестиционнай политикаҕа солбуйааччыта Иннокентий Константинович Матвеев бу дьаһал туһунан билиһиннэрэр:

— Бүтүн Россиятааҕы бу семинар-мунньаҕы Российскай Федерация Тыатын хаһаайыстыбатын министиэристибэтэ уонна Башкортостан Республикатын правительствота тэрийдилэр. Барыта 57 региондан 350 киһи кыттыыны ылла. Саха сириттэн Тыа хаһаайыстыбатын министиэристибэтин солбуйааччы Николай Ильич Петров уонна мин кыттыыны ыллыбыт. Манныкк тэрээһин бу үһүс түмсүү буолар. Бастакы былырыын Мордовия республикатыгар, иккис былырыын Бэс ыйыгар Дьокуускайга буолбуттара.

Кэлин кэмнэргэ тыа сирин территорияларын сайдыытыгар хаһаайыннааһын кыра формаларын өйөбүлүгэр Россияҕа улахан үлэ ыытыллар. Туспа сыаллаах программалар үлэлииллэр. Сүрүн сыаллара-соруктара бу территорияларга олорор дьон-сэргэ олорор, үлэлиир усулуобуйаларын тупсарыы буолар. Барыта 10 хайысхаҕа үлэ ыытыллар. Ол курдук социальнай объектар — оскуола, уһуйаан, спортивнай саала, спортивнай площадка, фельдшерскэй-акушерскай пуун, суол оҥоһуута, олорор дьиэлэри тутуу, гаас киллэриитэ, итэр хайысхаларга граннары анааһын ыытыллыахтаахтар. Программалар үлэлээһиннэрэ көдьүүстээҕин, үчүгэй түмүктэри көрдөрөрүн бу түмсүү кыттыылаахтара тоһоҕолоон бэлиэтээтилэр.

Семинар-мунньах үс болуокунан ыытылынна. Биһиги иккис болуокка — муниципальнай тэриллиилэр бөлөхтөрүгэр сырыттыбыт. Бастакы күн хаһаайыстыбаларын көрдөрдүлэр. Башкортостан Поволжье Федеральнай уокуругар сытар. 4 мөл. 67 тыһ. киһилээх. Тыа хаһаайыстыбатыгар күүскэ сайдыбыт регионунан биллэр. Тыа сиригэр 1 мөл. 548 тыһ. киһи олорор. 752 тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар тэрилтэлэр, 6300 бааһынай хаһаайыстыбата, 694 тыһ. чааһынай подсобнай хаһаайыстыбалар, 80 үүтү переработкалыыр, 80 этинэн дьарыктанар тэрилтэлэр бааллар. Кымыс, муот оҥоһуутугар, үүтү ыаһынынан, сүөһү, сылгы төбөтүн ахсааннарынан Россияҕа иннинэн күөннээ сылдьаллар. Буздякскай, Туймазинскай диэн ааттаах оройуоннарга сырыттыбыт. Бу оройуоннар үчүгэй үлэлээх хаһаайыстыбалардаахтар. Сирдэрэ-уоттара истиэп. Ол буордаах дойду эбит. Сирэ күүскэ үлэлииллэр. Кинээ-илэмэн баһылыктаахтар. Тепличнэй хаһаайыстыба күүскэ сайдыбыт. Киһи көрө соҥор. Сылга быһа эргиччи үлэлииллэр. Буздякскай оройуонна 12 гектардаах тепличнэй комплексы тутарга үлэлии сылдьаллар, 5 мөл. 700 тыһ. сметэлээх стоимостаах. Билигин 6,1 гектарга үлэ киирбит. 2016 сылга 6485 тонна оҕурсу аһыы ылбыттар. Толору күүһүнэн үлэлээтэҕинэ 11 тыһ. тоннаҕа тахсыахтаахтар. Туймазинскай оройуонна „СХП Нерал-Марикс" ААО 1750 ынах сүөһүнү иитэр, итинтэн 900 ыанар ынах. Ааспыт сылга валовайынан 6300 тоннаны, биир ынахтан 7800 кг үүтү ыабыттар.

Семинарга 10 дакылаат истилиннэ. Мин „Кооперация төрүтүгэр Мындаҕайы сэлиэнньэтин кластернай сайдыыта" диэн тиэмэҕэ дакылаат оҥордум. (Бу программанан үлэлээһин туһунан „Саҥа олох" хаһыакка сырдатыллан турар). Сүрүннүү сэҥээрдилэр. Нэһилиэк биир кэлим сайдыытыгар үчүгэй программа эбит диэтилэр, хайгыыллар. Мунньах түмүгүнэн рекомендация быһыытынан ылыллыбыт резолюцияҕа киллэрдилэр.

Кэпсээтэ Алексей СЛЕПЦОВ.

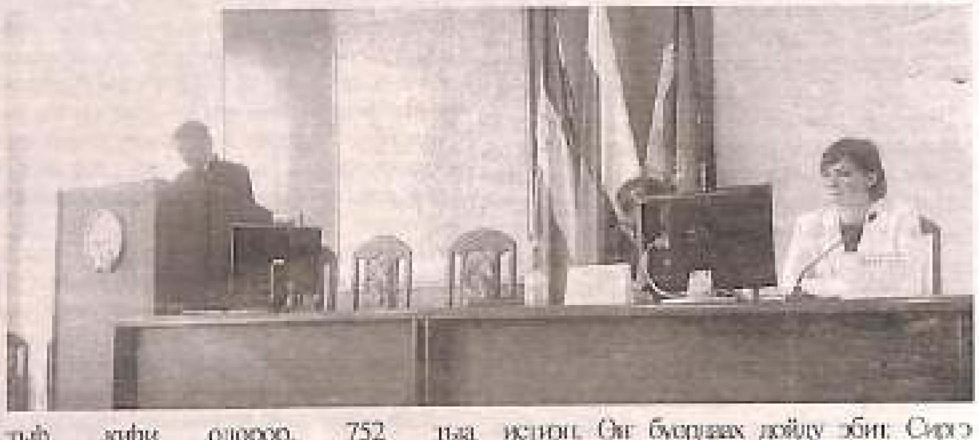

Киһи уонна общество

ТАРҔАН

Баһылык диэн өйдөбүл былыр былыргыттан омук олоҕун-дьаһаҕын тутулун торумнааччы, суолун-ииһин туһаайыытын көҕүлээччи, дьону сомоҕолоон дьылҕатын-тэлкэтин тардын олохтооччу диэн киэн-куоҥ; дириҥ, мээнэ киһи ылыммат баҕа санаа алыбар ыллар быт уһулуччу киһини ааттыыллара буолуо. Дьон-сэргэ айылҕаттан анаммыт баһылыктарын дьүһүнүн-бодотун ылынан, өйүн-санаатын туругунан, тылын-өһүн иһэригэн, үлэтин-хамнаһын хайҕаан, олохторо эйэ дэмнээхтик барын, дьадайбакка-айгыраабакка, арахсыбакка-атаннаспакка, тэҥ, сайаҕас сыһыаннаа убанан, уос номоҕо оностон үйэлэргэ тарҕатан, ыччат дьонно холобур оҥороллоро — махтал бэлиэтэ. Холобур, биһиги, аныгы дьон, Дойдуһа Тарҕан (Дархан) диэн хаһан эрэ былыр үйэҕэ саха сиргэ кэлэн дьонугар-сэргэтигэр сир үлэрэн дойдулаабыт киһини ааг биэрэн үйэтитэ сылдьабыт. Мунньан Тарҕан (Дархан) диэн аҕа, ийэ ууспарын түмэн, биир тылга киллэрэн, сомоҕолоон улууһу тэриийбит Баһылыктыгтан ахтабыт-саныыбыт, ыччаттарбытыгар аатын аатаатан санаа сылдьабыт.

«Тарҕан» диэн тыл өйдөбүлүн билэри гуманитарнай институт тыл төрдүн үөрэтээр В.Г. Попову кытта кэпсэттим. Бу тыл уйгуур омук XII-XIV үйэлэриннээҕи суут-сокуон туһунан суруктарыгар баар эбит. Уйгурдар, татаардар, каракалпактар уо. д. а. Азия омуктара туттар тыллара буолан таҕыста. Түүргэр уонна монголлар төрүт тылларын элбэх киһи үөрэппит түмүгүн Б.И. Татаринцев (1992) түүр тылын төрдө өтөй былыргы тыл, иран тылыттан сыдьааннаах, ол аата скифтэр тылларыттан төрүттээх диэн быһаарбыт. Ол «Древнетюркский Словарь» диэн 1969 с. тахсыбыт уонна Абаев В.И. «Историко-этимологический словарь осетинского языка» диэн тылдьыттарга суруллубут. Былыргы түүрдэр тылларыгар «Тархан» диэн тыл «соло» (титул), Баһылык солото (титул Правителя) диэн өйдөбүллээх эбит. Дархан диэн монгол тылыттан төрүттээх тыл эбит. Бүрээттэргэ «дархан» диэн «тимир ууһа» диэн өйдөбүллээҕин биллим. Онон «Тарҕан» диэн сахалыы тыл былыр былыргыттан аатагарга олохтоммут Баһылыкка сыһыаннаах төрүт тыл эбит.

Саха итэҕэлин көрүүтүнэн Баһылык, айылҕаттан ананан төрүүр буолан буолуо буке, былыргыны сылыктааххa, оннук дьон ахсааннара сэдэх буолар эбит. Күн Күбэй ийэ сирбиитигэн тэйбиппит ыраака бэрт, онон чугастааҕыны ырытыаххa. Кытай үөрэхтээҕэ Лю Мао цзай суруйуутунан саха аймах Алтайга олохсуйан иһэн, Аан Алахыытта олохсуйан, Байкал күөл кытыытыгар өр кэмнэ тохтоон, Өлүөнэ өрүс сүнньүгэр киирэн мустубут балай эмэ уһун кэмигэр – 1462 сыл усталлаах-туоратыгар, баара суоҕа суруккабиниккэ киирбит Баһылыгын ахсаана 40-ча эрэ буолбут. Итинн уһун кэмнэ, дьин иһигэр киирдэххэ, хас эмит сүүһүнэн киһи сахаты салайа сырытта. Ол аата аата-суола суох сүппүт салайааччыларбыт араас ньыманан алҕас былааска кэлбит буоллулхарын сол эбит. Ол дьон Айыы итэҕэлин кэтэн, Кут-Сүр үөрэҕин үтүрүйэн былаастарын атыннa туһанан олорбуттарын, дьон-сэргэ бэйэлиитэн туоратан, омук ыраахан кэмин толуга оҥортообута уос номоҕор киирбэккэ умнуллуннахтара. Бэл биһигитэн чугас кэм иһигэр дьон-сэргэ өйүгэр-санаатыгар хаалбыт дьоммут аҕыйахтар. Холобур, сүүс буккууруллах-тэккирдээх, уларыйыылаах-тэтэрийиилээх, өлүүлээх-сүтүүлээх, атахха туруулаах сылларга саха дьоно махтанан өйдөрүгэр-санааларыгар тутан хаалбыт дьонноруи аттаттахха эмиэ тарбахха баганаар ахсаан тахсар: Максим Кирович Аммосов, Исидор Никифорович Барахов, Платон Алексеевич Слепцов (Ойуунускай), Илья Егорович Винокуров, Семён Захарович Борисов, Гавриил Иосифович Чиряев. Кинилэр оҥолоро, сионноро биһиги кэммитигэр дьон тэнниэн олоролл оро даҕаны бу Баһылыктарбыт диэн туһугар олорбут олохторун туоһулуур.

Аныгы кэмнэ мин Саха Сирин Баһылыгын Михаил Ефимович Николаевы кытта 18 сыл бииргэ үлэлээммин киһи ис-тас санаатын-оноотун, кыһыытын, кыһалҕатын балай да итэҕэлиитэхтик арыйыахтын сол. Киһи саха дьонун олоҕун биир быһыс кэмигэр айылҕаттан ананан кэлбит туоһутун хасла да итэ итэҕэйэн турабын. Бу суруйка биир түгэнинэн ону быһаарыахпын баҕарабын.

Икки тыһыынча сыллар кирбиилэригэр улахан уулар иккиэ кэлэннэр Өлүөнэ өрүс халаанныан, мууһа харан үгүс нэһилиэктэри ууга ылыллыта, мас-от, дьиэ-уот, баай-дуол бөҕө урусхалланан, ууннан устан улахан ардлаан тахсыбыта бэйэтэ биһигини туохтан эрэ сэрэтэр курдуга. Ордук чуо Хаандыга уонна Ленскэй энэйбитэрэ бэйэтэ тусла таабырын. Михаил Ефимович тутаах боппуруостары быһаарар урдук солоноох аҕыйах киһини ылан, мигини ол дьон иһигэр киллэрэн, Өлүөхүмэҕэ тиийдибит. Муус харан уу таһымнаан аҕай турар эбит. Үөһэттэн көрдөххө дьон өрүс кытылыгар кумах, буор таһан кымырдаҕас уйатын сүпсүрээнин курдук сүүрүү ангардаах үлэ үөһүгэр сылдьаллар эбит. Кыһалгаах арыы ордук кутталлаах диэн рациянан этилэр, үргүлдьу онно көтөр буоллубут. Кыһалгаах арыытыгар түстүппүтүгэр МЧС тойонун солбуйааччы Бирисидьиэнгэ «Аҕыйах чааһынан бу арыы дьиэлэрин үрдүгэн биир миэтэрэ курдук үрдүктээх уу охсор кутталлаах, дьону уһуоргу биэрэккэ күүстүүнэн вертолетунан таһан куоттарыыбыт; сүөһүнү, сылгыны хайдах быһаарарбытын билбэккэ турабыт», - диэтэ. Ыаллар баар-суох баайдарын - сүөһүлэрин, сылгыларын киһи дэбигис быһаара охсубата биллэр суол. Саарааннаах буолта. Арыйтүүн үөһэ арыы хоту өттүгэр турар уһук дьиэтэн биир киһи өрүс кытылыгар киирэн туту эрэ көрөн баран төттөрү таҕыста. Хайдах баҕайыный, дьону куоттарбыппыт диэбиттэрэ ээ диэн санаан баран ол дьиэҕэ тиийдим. Торговкин диэн киһи эбит; мигин хаҕыс баҕайытык көрүстэ. Аалдьо уу түһүнэн ыйыталастым. Киһим «Ленскэй» утары өрүс кытаҕаһа баччa, бэһиэлэ хочо киниэ баччa, онно эбии өрүс сүнньүн дириҥэ оччо, туора барар үрэх дириҥэ оччо, онон уу бу арыыны ылбат, үөһэ-аллараа тухары ылбатаҕа. Ыллыҥына да соҕуруу өттүн кытыытын эрэ ылыаҕа», - диэн кытаанах баҕайытык саҥарда.

Төннөн тиийэн Семен Николаевич Назаровка этэрим, киһим итэҕэйдэ. Манна улахан куттал суох эбит; Михаил Ефимовичa Өлүөхүмэҕэ ыытыахха, улуус киһини хаачыйар бары тэриллэрэ өрүс кытылыгар тураллара быһан кутталлаах диэн сүбэлэстибит; биһиги манна кыһаас кэмнэ хааллыах диэн буолла. Аны муус Өлүөхүмэ анын өттүгэр эмиэ харбыт диэн сурах ол быһаарыыбытын чиҥэтэн Бирисидьиэммит барарга собулуста. Арыыны уу ылбата. Өлүөхүмэҕэ дьон оморбут дамбатын уу ноптуолуура икки сантиметр хаалбыт. Михаил Ефимович хара сарсыардаттан Өлүөхүмэ тутаах салайааччыларын мунньан мунньахтаан эрдэҕинэ харгы бэйэтэ арыллан уу куттала ааһан хаалла.

Салгыы Ханалас улууһун Кытыл Дьура диэн дэриэбинэтигэр тиийдибит; муус харан уу тахсан аллара турар дьиэлэр ууга барбыттар, суол-иис уунан туолбут. Түһэммит уу турутун сааа билээн эрдэхтэринэ харгыбыт тоҕо баран дьон-сэргэ ыһыыйбыта ааһа оҕуста. Тойон арыыга диэн мустан Бирисидьиэннэрэ туох быһаарыы ылыныан күүтэн олоролл орутар тиийдибит; кэпсээ олордоххуна уубут ньаптан киирэн барда. Салгыы көттүбүт. Рациянан ньанарга муус харан улахан уу тахсан аймалҕан улахан диэн буолла. Ханалас тумуһаҕын аһары түһээппитин кытта чахчы уу хаһыйбыта киэнэ-куонa, дьиэлэр ууга тураллара, өрүһүнэн дьиэлэр, оночолор, араас маҥсал муус быыһынан устан эрэрэ көрөргө амырын. Ону көрөн олорон туох эрэ улахан сүтүктээниибит дуу диэх санаа үүйэ тутта...

Үөһэттэн харгыны үөрэтэ эргийэ көттүбүт, ол сырыттахпытына харгыбыт тоҕо барда, уубут түһэн киирэн барда. Аны Хаандыгаҕа аллараа ааппаата диэн буолла. Үөһэттэн көрдөххө чахчы урусхал улахан эбит: Биир дэриэбинэни муус олохчу солон ааспыт; улахан бэйэлээх самолиолкалар, бирикалар түннэстэн, уһу аныылаан түгэхтэрин үөһэ көрө сыталлар. Хаандыга бөһүөлэгин администрациятын таһынааҕы болуоссакка араас омук дьоно бөҕө тоҕуоруспут; сирэй-харах олоруута маппах, бэйэҕэ эрэ ааһан кэтэһии-маҥаһыы майгылаах, быһыыр-абырыр тыгытаан-өскө, дьаһала эрэ эрэнэллэрэ өтө көстөр. Манньык быһыыга-майгыга хайа да Баһылык дьонно-сэргэҕэ этэр тыла, быһаарар, дьаһайар, ыйар-көрдөр кыаҕа иннэ үүтүн саҕа буолара саарбаҕа суох. Ол да буоллар Михаил Ефимович, биһигини кытта кылыстык сүбэлэһэ түһэн баран, трибунаҕа таҕыста. Санатын-сана саҕалаан эрдэҕинэ харгы аһыллыбыта диэн МЧС-тар рацияны биллэрдилэр, барыбыт санныттан ыар таһаҕас ылбыт түһэн «Һуу-у» диэн үөһэ тыынан налыйан хааллыбыт.

Мин итиннэ сырыыбытын истэр улаханнык соһуйн-махтайан, дьиибэргээн, сэрэнэн Дьокуускайга кэлэн, аҕаан-мантан көрбүүччүлэри булан, өрүс майгытын сиһилии кэпсээн ыйыталаспытым, туоһуласпытым. Икки, бэйэ бэйэлэрин билсибэт ичээн дьонум «Айылҕаттан ананан кэлбит Баһылык буолан айылҕа бэйэтэ көмөлөспүт», - диэн мин сабаҕалаабыт санаабын эрэ көрөн Баһылыкпытыттан ордук биир-дэ аспыннан турардаахтын. Чахчы да оннук быһыылаах. Киһи үтүлүгүр көмө сүрдээх күүһүмэҕэй кэм этэ. Россияҕа туох барыта ыһыллар-тоҕуллар кэмигэр, атын сир дьонноро ааттаах эрэ харага хамсыыр кэмнэригэр, сахалар, Баһылыктарбытыгар эрэнэн, Аан дойдуну тиийэ сүүрбүттэрэ, кэпсэн-барын, билсэн-көрөн, ону ааҕан бэйэлэрэ онно-манна бииргэ-кэстэн киирэн барбыттара, аатгаах-суоллаах дьоммут билиэ элбэбиттэрин бары да билэбин көрбүппүт. Онон омук олоҕо, кинигэ туруга, иннинэн тардыбыта, кыһа бүүс бүтүннүүтэ Баһылык дьүһүнүгэр-бодотугар, тутардыгтан-хаптардыгтан, дьону-сэргэни кытта кэпсиир тылыттан-өһүттэн, диэн кыһалҕатын билиригэр-көрөрүгэр, ылынар баҕа санаатыттан, быһаарар дьаһалыттан, дойду урдук тойонторун, сирин-уотун, дьонун-сэргэтин туһугар, өйдөрүн сүүйэн дойдутугар буланнаан аҕалар баайыгтан-дуолуттан улахан тутуллаах. Ол сиппиниитин олоҕо айбыт Айылҕабытыгар, Айыыбыт итэҕэлигэр, Кулуут-Сүрбүт үөрэҕэр таптылан тарҕаммытын Танара диэн ааттаан итэҕэйбит. Онон, быһыс кэми охсуһуутаэтиннэ, олуус-сүтүүс, сэриинэ суох, ол оннугар бэйэбитин билиибин иннинэ эрэ үөскээн этэн ааспыт махтал санаабытын тэрэрон, Баһылыкпыт Михаил Ефимович Николаев 80 сааһын туолар бэлиэ күнүгэр, «ТАРҔАН» диэн аат-суол биэрэн кэпр үйэлэр кэлуэнэ ыччаттарыгар холобур оҥорон, саха туһугар туруулаһар дьону иитэргэ олукта охсуоҕун диэн санаабытын бар дьоммутугар тиэрдэбит. Дойдубут сахалара, эбээннэрэ, эбээнкилэрэ, олохсуйбут нууччалара, бука барыбыт олоҕо, Саха сирин Баһылыгын дьонугар-сэргэтигэр сыһыана испиитигэн, дьон-сэргэ туһугар кэбулас айылгээн-санаатыттан, булугас-таһыгас майгытыттан улаханнык тутуллар. Онон ыччат дьоммутугар баскас дьоммут холобурутар салайааччыны иитэр үлэ ыытахпытына суол-иис тэтэр кыахтаах чулуу Саха Сирин Баһылыга иитиллэн тахсыан бары да баҕарабыт.

Коҕулуур бэлиэх аатыттан
Виктор НОГОВИЦЫН.

Андрей Андреевич Мартынов

Саха Республикатын Ил Дарханын уонна Саха Республикатын Правительствотын кадрдарын политикатын, государственнай уонна муниципальнай сулууспатын департаменын салайааччыта

Саха Государственнай тыа хаһаайыстыбатын академиятын бүтэрбиппит 16 сыл буолла. Биһиги Саха сиригэр аграрнай үөрэхтээһини олохсуйан, выпускниктар норуот хаһаайыстыбатын араас салааларыгар ситиһиилээхтик үлэлээн кэлбит холобурдарыгар улаатыппыт студеннар этибит.

90-с сыллар бүтүүлэригэр студеннар саҥа саҕалааһыннара улаханнык ойонноро. Үөрэнэргэ, үтэлиргэ уонна наукаҕан дьарыктанарга табыгастаах усулуобуйа тэриллэрэ. Холобур мин академияҕа үөрэнэр кэммэр саастыылаахтарбын кытта «Студенческай научнай сүбэни» тэрийбиппит. Тыа хаһаайыстыбатын сайдыыларыгар туһаайыммыт Академия бары факультеттарыттан түмсэн бэрт кэхтээх конференцияларыы, семинардары ыытарбыт. Бу общественнай үлэбит биһиги сүрүн үөрэхпитигэр мэһэйдээбэт этэ. Салгыы үлэбитин «Аспираннар экспериментальнай бөлөхтөрүн» тэринэн салҕаабыппыт. Билигин бары араас тэриллэргэ таһаарыылаахтык үлэлии сылдьаллар. Кэлин тыа хаһаайыстыбатын научнай чинчийэр институтугар үлэлии сылдьан «Саха сылгытын этин хаачыстыбатын сыаналааһынтан» научнай үлэни суруйан көмүскээбитим.

Билиҥҥи бальыхан сайдыылаах олоххо оҕо хаһнык идэни талан ылара эрдэттэн биллэрэ ордук. Маныаха биһиги республикабытыгар тарҕаммыт тиһигин быкпат аграрнай үөрэхтээһин уонута сонко, бүгүҥҥү күн ирдэбиллэригэр таба салайыллан бэриэхтуслах. Бастаан туран, дьиэ кэргэнтэ ииттин саамай солбуллубат уонна улахан оруу уурар – иитии утумнааһын диэн ааттыыбыт. Биһиги өбүгэлэрбит былыр былыргыттан маны наһаа муударайдык уонна дириҥник баһылаабыт дьон. Билигин Россия үөрэҕин нуорматыынан киллэрэр сорох өйдөбүллэр биһиги агроскуолабытыгар номнуо туттуллубут методикалар буолаллар. Холобур мин аҕа саастаах коллегам, агроскуола сайдыытыгар сүҥкэн суолталаах ылык кыттааҕас Петр Петрович Кондратьев «Сатабылын ньымата». Оҕону саһыттан көрөн үөрүйэхтэри иитэр оҕо сатабылын принциптиитэн оҥоһуллубут методиканы билигин Россия үөрэҕин араас хайысхатыгар киэҥник туттан эрдилэр. Тыа хаһаайыстыбатын үгэстэрин киэҥ дьааһыннаах өйдөбүллэрин иитэрбит дьонтон бииргэ... уопсай үөрэхтээһин тиһигэр агрокомплекстары киллэрэргэ сыралаһан үлэлээбит академик Афанасий Васильевич Чугунов буолар. Биһиги элэр кэлүөтэ дьон иги үгэстэр сүрүн суолталарын сүтэрбэккэ, аныгы тыа хаһаайыстыбатын үөрүйэхтэрин сайыннарыах туслаахпыт. Инновационнай сайдыыны тыа хаһаайыстыбатыгар аҕалыахтаах прикладной наукаҕан утумнаан дьарыктаныр ыччат элбиэхтээх. Тыа хаһаайыстыбатыгар араас эйгэтэн үөрэхтээһин, урбаан, экономика, дьарыктаах буолуу дьоно кыттыһаллара наада. Тыа сиригэр дьон олорор. Онон олох бары хайысхаларыгар сайдыы тыа сиригэр олорор, үтэлиир киһини тумнуо суохтаах.

Саха Государственнай тыа хаһаайыстыбатын академиятын общественнайы...

Спорт

XX-с үбүлүөйдээх "Манчаары оонньууларыгар" 5000 миэтэрэҕэ сүүрүү Саха сирин спордун историятыгар букатын сурулан хаалла: марафонка, Россия Олимпийскай хамаандатын чилиэнэ Сардаана Трофимова, Россия чемпионкалара Сунтаартан Наталья Леонтьева, Нам улууһуттан Надежда Гоголева, норуоттар икки ардыларынааҕы спорт маастара, Мэҥэ-Хаҥаластан Наталья Сотникова кыттыбыттар. Бары да эрэммиппит курдук, Сардаанабыт 5000 дистанцияны 15 мүнүүтэ 48 сөкүүндэ сүүрэн кэлэн бастаата. Бүгүн Сардаана, биһиги улууспут "Саҥа олох" хаһыатыгар анал интервью биэрэр.

- Улахан кыайыыларгынан истэммит, биһиги улуус олохтоохторо сүргэлэһин үөрдүлэр, эйигиттэн киэн тутталлар. Чурапчы институтугар хайдах үөрэнэ киирбиккиний?

- Чурапчы улууһун олохтоохторугар эҕэрдэ! 2010 сыллаахха Дьокуускай куорат физкультурнай институтун салаатын бүтэрэрээхэх этим, бүтэһик 5-с курска үөрэнэ сылдьан оборга барбытым кэннэ үөрэхпиттэн тохтуон кэбиспит этилэр. Ол иһин тута Чурапчылааҕы физкультурнай институт ректорыгар Иннокентий Иннокентьевич Гоголевка эконнабытым, киһи балаһыанньаны тута өйдөөн, үөрэхпин салгыы түмүктүүрбэр төһүү күүс буолбута. Иннэ гынан 2011 сыллаахха куотарбыт программабын ситиһэн, экзаменнарбын үчүгэйдик туттаран, дипломмун көмүскээн институт дипломун тутар чиэскэ тиксибитим. Салгыы магистратураҕа туттарсан үөрэхпин салҕыыбын. Түгэнинэн туһанан институт ректорыгар Иннокентий Иннокентьевичка, научнай салайааччыбар Октябрина Васильевнаҕа, билиҥҥи кураторбар Светлана Степановнаҕа уонна туох баар институт преподавателлэригэр ыксаллаах бириэмэбэр күүс-көмө буолбуккутугар улахан махталбын тиэрдэбин!

- Эйиэх оҕо сүүрүүгэ дьарыктаныан баҕарар, киниэхэ туох эттэ эгэй?

Сардаана Трофимова:

"Чурапчы олохтоохторугар эҕэрдэ!"

"Не позволяй своим мечтам оставаться только мечтами"
Сардаана Трофимова.

кииниэхэ тугу этиэҥ этэй?

- Мэдьи сылаллаах-сорукаах буолуҥ уонна ону толорор туһугар эбээхик үлэлээҥ. Кыайыы эбэх сырыттаҕ, үтэттэн кыһаллан өйдүү сатааҥ.

- Биир дойдулааххыт, "Манчаары оонньууларын" чемпиона Дмитрий Степанов эйиэхэ пейсмейкерынан үлэлиир, ол туһунан кылгастык сырдат эрэ.

- Дима 2015 сыллаахтан миэхэ пейсмейкер буолар. Ол аата тустуукка спаринг-партнер баарын курдук, сүүрүккэрэ пейсмейкер диэн ааттанар, сүүрүүм тэтиминн тутарбар уонна уопсай дьарыкпар көмөлөһөр. Кинини эмэ махталым улахан, киниэхэ эрэ буолуо дуо, кини дьиэ кэргэнигэр бастакы туран. Бэргүһүн кэмнэ, хаастыы эмэ ыйдаах сборга анаммыбыт, ону барытын өйдөөн, өйөбүл буолаллара миэхэ улахан тирэх буолар.

- Сүүрэн иһэн туох туһунан саныыгын?

- Сүүрүү кэмигэр үксүн бириэмэҕин суотуугун, күүскүн хаһаанаҕын, атын тактикаларыгар болкуйдааҕын уонна дэ бэйэҕин кыһарыы киирэҕин; мотивация биэрэн собуоттуугун, арыт бэйэҕин хайҕанаҕын, сороҕор бэйэҕин мөҕөҕүн (күлэр).

- Институтка үөрэнэ сылдьан хайа ордук сөбүлүүн сүүрэччигиний?

- Билээн туран, Чурапчы Дьиэгэлэх күөлүн биэрэр.

- Иниики быһааннарын?

- Биһиги Аан дойду таһымнаах сүүрүүлэр арыаллыыларын кэлэн сылдьабын.

- Кэлэр Олимпиада оонньууларын кыайабын?

- Улаханнык санарбапппын, ол эрэн билээн туран 100% Олимпи чыпчаалыын ылар туһугар үлэлиибин.

- Чурапчы олохтоохторугар баҕа санаан.

- Чурапчы уруккуттан дьаҕаны спорду өрө тутпут уонна, билээн туран улахан спортсмен дьоннорунаах улууһунан билитэр. Ааттыар да дэхэ сон. Оссо да элбэх саҥа чемпионнар үүнэ турдуннар! Спорду таптааҥ, спордунан дьарыктаныҥ: Оҕолор, ычыаттар убайдаргытын, эдьиийдэргитин холобур оностонут олоххо дьулуурдаах дьон буолуҥ! Улуус олохтоохторугар кылаанах доруобуйаны, ситиһиини, дьолу-соргуну баҕарабын.

– Сардаана, интервьюга иһин улаханнык махтанабын. Олимпи чыпчаалыгар дабайар суолун аһыллыныан, түс олоххор дьолу, туһалаахайбит тулууру, чиэһэ-чэбдик туругу баҕарабыт.

Кэпсэттэ Семен ЖЕНДРИНСКОЙ.

Наҕараада түгэнэ, хаҥас Дмитрий Степанов.

XX-с Манчаары оонньууларыгар 5000 миэтэрэҕэ сүүрүү түгэнэ.

Тренерэ
Татьяна Жирковалыын

2017 – улууска история сыла

„ХОПТО" КОЛХОЗ ҮҮНЭН-САЙДАН ИҺИИТИТТЭН

Хоптоҕо нэһилиэгэр Чычааска Хопто колхоз 1929 сыллаахха аҕыйах хаһаайыстыбанан тэриллэн кэрэн баран ыһыллан хаалбыта. 1930 с. дьиҥ сөхтик олохтоммута. Хоролыуга 1931с. бэс ыйын 18 күнүгэр 18 хаһаайыстыбалаах "Кыһыл Ыйдаана" диэн табаарыстыба тэриллибитэ. Онно үгүс орто орто хаһаайыстыбалаах ыаллар киирбиттэрэ. 18 үлэ көлөтө, 12 мас суха, 12 мас тараах холбоммута. Бу хаһаайыстыбаны салайарга бырабылыанньа председателинэн Эверстов Иван Алексеевич быһыбардаммыта, суотчутунан Федулов Петр Николаевич анаммыта.Итэ курдук холбоһон үлэлээн-хамнаан барбыттара. Бурдугу лаппа үүннэрэн, оту хото оттоон дохуоту ылар, үлэлэстэр буолбуттут. Онон кэлэһэн табаарыстыбаҕа киирэ илик ыаллар киирэн испиттэрэ. 1933с. колхоз 32 хаһаайыстыба буола үүммүтэ.Үлэ-хамнас кохтоохтук өрө күүрүүлээхтик барара. Удаарыннык тар үүнэн испиттэрэ. Олортон аҕыйах киһини аҕыннахха –илиинэн оту охсууга Кириллин Николай Дмитриевич күннэ 2,2 га сири охсоро, Лавров Иван Сергеевич, Осипов Иван Васильевич, Васильев Осип күннэ 1,8 – 1,5 гаҕы охсоллоро. 1933 с. сайын биир көлөтэ охсоро кэлбитэ, ону саҥаан үлэлээр киһибит диэн соҕотох Васильев Иван Кузьмич этэ. 1934 Кини күннэ 4–5 га сири оҕустарар этэ. 1934 сыллаахтан 1937 сылга диэри Кириллин Василий Дмитриевич бырабылыанньа председателинэн үлэлээбитэ. Итэ бириэмэҕэ колхоз 40 хаһаайыстыбаламмыта. Кыһах диэн колхоз 40 хаһаайыстыбаламмыта. Кыһах диэн сиргэ кииннэнэн обургу соҕус кэнсэлээрийэ тутуллубута. Итэ курдук үлэлээн от бөҕөнү оттоон, бурдук бөҕөнү үүннэрэн дохуот бөҕөнү үлэлэстэн ордук саҥаар буолбуппут. Колхоз кыайыылаах-хотуулаах үчүгэй эбит диэн дьон биһирир, хайгыыр буолбуттара. Оччолорго бурдугу котуогунан астыыр этибит. Онно түүн үөһүттэн туран сыыйбыт барбаллара. Васильев Семен Егорович салайан үлэлиирэ. Колхоз бэйэтин ис үлэтин эрэ мунурдаммат этэ. Оройуон киинин саҥаанын уонна бөрөбинэ кэрүүн килиэрин барыта кэлэ-илин күүһүнэн тусааҕа.

1938 сыллаахтан 1940 сыл саҥатыгар диэри бырабылыанньа председателинэн Кириллин Тимофей Андреевич үлэлээбитэ. Ол үлэтин олордоҕуна Хадаар "Быһаана болоҕо" диэн 30 хаһаайыстыбалаах колхоз холбоһон 70-ча хаһаайыстыбалаах буолан „Кыһыл ыйдаана" диэн аата уурайан Андреев аатынан колхоз буолан 1940 сыл алтынньы ыйга быыбар барбыта. Онно бырабылыанньа председателинэн Федулов Петр Николаевич быыбардаммыта. Суотчутунан Федосеев Михаил Егорович анаммыта. Дьэ итэ курдук үлэлээн-хамнаан олордохпутуна 1941 с. саҕаламмыта. Онно дьоммут кыайыыга, эрэ армияҕа барбыттара. Ол үрдүгэр кураан саныыланнаабыта. Онон хаалбыт да дьон олоҕо олус ыараабыта, үлэ-хамнас быһаарбыта.

1945 с.муус устар ыйга торообут буорбутугар топпору кэлпиппит. Ол кэнэн Хопто колхозка холбоһон, Матвеев Яков Иванович председателинэн үлэлээн-хамнаан барбыппыт. Эмиэ үлэ фронугар үлэһити хомуйар буолбуттара, онно миигин бронь биэрэн Чурапчы МТС-ка хаалларбыттара. Итинэ киирэн МТС саҥа мастерскай тутуутугар үлэлээбитим. Ититтэн Хопто Мэҥэкэси „Тахсыбыт сардаана" колхоһун кытта 1950 с. холбоспута. Онно Бахсыттан Тимофей Николаевич Егоров бырабылыанньа председателинэн быыбардаммыта. Кини 1953 с. диэри үлэлээбитэ. Егоров салайааччы быһыытынан ылыктаах үчүгэй үлэһит этэ. 1953 с. алтынныттан 1958 с. саҥатыгар диэри Даабаев Константин Прокопьевич бырабылыанньа председателинэн быыбардаан үлэлээбитэ. Саҥардыы дьыл-уот тупсан, дьон олохторо көнөн испитэ. 1958 с. муус устарга биһиэхэ нэһилиэк колхозтара холбоһон бөдөҥсүйбүт Эрилик-Эристиин аатынан колхоз буолбуттара. Ол бөдөҥсүйбүт колхоһу салайарга Яковлев Марк Романович быыбардаммыта. Онно киһи бөһүөлэк олохтоохтуутугар балайда мөккүөр тахсыбыта да кулас кыайыытынан Диринг бөһүөлэгэ буолбута. Марк Романович үлэни күүскэ хамнатан ыытыбыта, дохуот бөҕөнү үлүннэрэн дьон өйүн-санаатын улаханнык тупсута. Курбан кыттыннах дьыл буолан дойдута от үүммэтэҕэ. Онно кэлэн-баран Орджоникидзевскай оройуонуттан отуур сири булан, туох баар үлэһитин онно ыытан от бөҕөнү оттоппута. Ол оттообут сиригэр хотон, дьиэ-уот оҥортороҥ, күһүн хаайтарыы буолуор диэри үлэлэтэн, кэтэлээригэр самолет этэлэн дьону таспыта. Итэ курдук үлэлээн Марк Романович 1961 с. эргиэнэ уурайбыта.

1961 с. бүтүүтэ Одьулуун, Бахсы, Мугудай Эрилик колхозтарын кытары холбоһон бырабылыанньа председателинэн Николаев Егор Семенович быыбардаммыта. Итэ үлэтин олордоҕуна колхоз үлэтэ-хамнаһа олус айгыраабыта. Ол иһин олус бөдөҥ колхоз үлэтэ-хамнаһа кыаллыа суох диэн Харитонов Василий Петрович уонна Эверстов Дмитрий Алексеевич субэлэринэн оҕонньоттор мустан ССКП киин комитетигэр үҥсүү түһэрбиппит. Ол биэрэгэн 1963 с. араҕан, быраҕыйан Эрилик-Эристиин колхоз уруккута оннунан хаалбыта. Онно бырабылыанньа председателинэн Филиппов Роман Афанасьевич үлэлээбитэ. Колхоһу хаһаайыстыба, тэрээһин өттүнэн кыаҕырдыта, бөҕөргөппүтэ. Колхоз бары үлэтэ-хамнаһа тупсубута. 1974 с. Эрилик Эристиин колхоһу совхоз оҥорбуттара. Онно совхоз директорынан Филиппов Роман Афанасьевич биэрэммитэ. Кини бу хаһаайыстыбаны да салайыыга үчүгэй үлэтин биһирэнэн оҥорбута. Хас дьоҕурга РСФСР Кыһыл знамятын ылар чиэскэ тиксибитэ. Итэ курдук үлэни оҥорон 1976 сыл саҥатыгар үлэтиттэн уурайбыта. Кини оннугар директорынан Сергеев Семен Иванович анаммыта. Сергеев да үлэтигэр-хамнаһыгар күһэҕэн аата суох иник. Быйыл 1976 сыллаах үлэ түмүгүнэн эмиэ РСФСР Кыһыл Знамятын ылан Эрилик Эристиин аатынан совхоз уруук аатын ыһыкта иник.

Итэ курдук 46 сыл устан ааспыт кэмигэр бэрт үгүс араас салайааччы үлэлээн кэлбитин ахтан түмүктээн этэр буоллахха бу Хоптоҕо нэһилиэгин колхоһугар уон икки бырабылыанньа председателэ үлэлээтэ. Совхоз директорын эттэххэ уон үс салайааччыны иһинэн ситиһиилээхтик үлэлээн кэлбит.

ФЕДУЛОВ Петр Николаевич,
77 саастаах пенсионер.
1977 сыл, ыам ыйын 16 күнэ.

"Кыһыл Ыйдаана"
табаарыстыба чилиэттэрэ, 1932 с.

1.Эверстов Иван Алексеевич
2.Эверстов Семен Алексеевич
3.Васильев Егор Михайлович
4.Васильев Егор Михайлович
5.Васильев Иван Кузьмич
6.Кириллин Василий Дмитриевич
7.Кириллин Николай Дмитриевич
8.Кириллин Андрей Дмитриевич
9.Кириллин Гаврил Дмитриевич
10.Федулов Егор Николаевич
11.Федулов Петр Николаевич
12.Платонов Илья Никитич
13.Федосеев Егор Иннокентьевич
14.Федосеев Василий Иннокентьевич
15.Тарасов Василий Данилович
16.Эверстов Михаил Михайлович
17.Лавров Иван Сергеевич
18.Лавров Павел Сергеевич.
Правление председателэ:
Эверстов Иван Алексеевич.
Суотчут: Федулов Петр Николаевич.
16.05.1977.

Специалист трибуната

Сибииннньэлээхтэр Африка чуматыттан сэрэниң!

Сибиинньэ африканскай чумата – сыстыганнаах вируснай ыарыы. Бу ыарыыга сааһыттан тутулуга суох сибиинньэ барыта ыалдьыан сөп.

Чурапчы улууһугар от ыйын 1 күнүгэр аахыллыбыт сибиинньэ ахсаана барыта 986 төбө, онтон улахан ахсаана чааһынай хаһаайыстыбаҕа баар. Хаһаайыстыбалар күһүн идэһэ оҥостоору үксүн сибиинньэ оҕотун атын улуустартан атыыласпан иитэллэр. Барыта атын улуус таһыттан 544 төбө сибиинньэ кэлэн иитиллэ турар.

Бу сыл саҕаланыытыгар тоҕус региоҥҥа (Москва, Владимир, Иваново, Ростов, Самара, Орел, Саратов, Иркутскай уобаластарыгар уонна Крым Өрөспүүбүлүкэтигэр) сибииньэҕэ Африка чумата (АСЧ) турбута.

Быйыл саас, ол эбэтэр кулун тутар ый 23 күнүгэр, Иркутскай уобалаһыгар чааһынай хаһаайыстыбаҕа иитиллэн турбут сибиинньэ өлүгүттэн Африка чуматын көҥүтээччи булуллубут.

Ыарыы туохтан тарҕанарый? Ыарыыны тарҕатааччыларынан ыалдьыбыт уонна вирусу илдьэ сылдьааччылар буолаллар. Ыарыы тарҕаныыта ыалдьыбыт кыыллар таска таһаарар убаҕастарынан, киртийиилибит аһылык, сылдьар сирдэрэ, транспорт буолар. Вируһу тарҕатааччыларынан көтөрдөр, кыыллар, тириигэ үөскүүр харамайдар буолаллар.

Ураты бэлиэлэрэ хайдах буоларый? Ыарыыга сутуллубут сибиинньэ 2-6 хонук устата ыалдьыбыт сибиикигэ биллибэккэ сылдьар, күүскэ уонна түргэнник ыалдьыбыт сибиинньэ туох да сибиикитэ суох өлүөн сөп. Үксүгэр сибиинньэ кыраадыһа 40-42 диэри тахсар, аҕылыыр, сөтөллөр, хотуолуур, атахтара хамнаабат эбэтэр сөһүллэ сылдьар буолуон сөп. Харахтыттан уонна муннуттан ириэрлээх сүүрээнниэр, хаанныахынан сыптарыйар, эбэтэр сааҕа хатар. Тириитигэр өттүгүн, иһин, моонньун эҥэригэр кыһыллыыта күөх бээтиннэр тахсаллар. Тирии чараас өттүгэр баастар үөскүүллэр. Сибиинньэ ыалдьыбыт курдук буоллаҕына, эбэтэр олох хаалар түргэнник тутатына ветеринарнай специалиһы ыҥыран көрдөрүөхтээххит, ол булгуччулаах.

Бу ыарыыны эмтиир көҥүллэммэт. Ыарыы көһүннэҕинэ хаһаайыстыба үлэтэ тохтотуллар. Ыарыыны тарҕаппат сыалтан үтэ ыытыллар. Ыарыы көһүннэҕинэ АЧС диагноһа бигэргэтиллиннэҕинэ, Хаһаайыстыбаҕа баар сибиинньэ төбөтө барыта өлөрүллэр. Сибиинньэ өлүгэ, иһитэ-хомуоһа, туттар тэриллэрэ, сааҕа барыта уматаллар, умайбат өттө дезинфекцияланар. Көрүүтэ-истиитэ суох сылдьар ыты-куосканы суох оҥорууллар.

Сибиинньэ иитиитигэр, ыарыы тарҕамматын туһугар уонсай ирдэбиллэр:

- Сибиинньэ иитэр уонна сибиинньэ бородуукуйатынан дьарыктанар хаһаайыстыбалар бэтэринээрийэ-санитарнай ирдэбиллэри булгуччу тутуһуохтаахтар. Бэйдиэ сылдьар ыттар, куоскалар дьаһаллыахтаахтар;
- сибиинньэ уйата ыраастаныллар гына тутуллуохтаах;
- сибиинньэ атын кыыллары кытта бииргэ турара көҥүллэммэт, тус уйалаах буолуохтаах;
- Сибиинньэ иитэр хаһаайыстыбалар "сабыылаах" эрэсиимнэ үлэлиэхтээхтэр;
- Атын региоҥнартан сибиинньэни, сибиинньэ этин уонна сибиинньэ этиттэн оҥоһуллубут бородуукуйаны бэтэринээринэй сибидиэтэлистибэтэ суох ааҕалыыллыбат;
- Атыыга, идэһэҕэ өлөр сибиинньэни ветеринарнай специалиска көрдөрүллүөхтээх, лабораторнай чинчийиини барыахтаах.

Биһиги өрөспүүбүлүкэбитигэр балаһыанньа билиҥҥитэ этэҥҥэ эрээри, таҥара сэрэҕи таптыыр.

А.Н. АНЕМПОДИСТОВА,
Ветуправление ветеринарнай бырааһа.

ООО МКК «ДЕНЕЖНЫЙ ПОТОК»
предлагает займы ЭКСПРЕСС от 0,7% в день
Рассмотрение заявки до 15 минут

Адрес доп. офиса: с.Чурапча, ул.Ленина 51
Режим работы: пнд-птн с 9-00 до 17-00
тел. 8(41151)4-24-11

Условия займа: Процентная ставка - 1 выдача 1,20% в день (438,00% годовых), 2-4 выдача 1,00% в день (365,00% годовых), 5 и последующие выдачи 0,70% в день (255,50% годовых). Сумма займа - первая выдача 1000-10000 рублей, последующие выдачи 1000-15000 рублей. Срок - первая выдача 5-15 дней, последующие выдачи 5-30 дней. Заем предоставляется в российских рублях. Платежи заемщика по договору: в конце срока займа оплачивается сумма займа, сумма начисленных процентов. Требования к заемщикам – возраст от 21 до 70 лет, подтверждение платежеспособности. Обеспечение займа – не требуется. В случае просрочки проценты на сумму долга начисляются, штраф за неисполнение обязательств 20% годовых от суммы просроченной задолженности.

Общество с ограниченной ответственностью Микрокредитная компания «Денежный поток», 677000, г. Якутск, ул. Орджоникидзе д.17, офис 217, ОГРН 1131447013390, ИНН/КПП 1435272065/143501001, Свидетельство о записи в реестре МФО №651303698004292. Реклама

БИЛЛЭРИИЛЭР / ОБЪЯВЛЕНИЯ

2017 сыл бэс ыйын 23 күнүгэр Дьулус Яковлевич Иванов аатыгар бэриллибит 01405000900 №-дээх орто уопсай үөрэхтээһин туһунан аттестат сүппүтүнэн, дьиҥэ суоҕунан ааҕыллар.

Таптанаах ийэбит, эбэбит, үлэ, тыыл бэтэрээнэ, ор сылларга сибээс эйгэтигэр үлэлээбит Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо

АЛЕКСАНДРОВА Александра Степановна

бу дьыл, от ыйын 28 күнүгэр уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытын курутуйан туран иһитиннэрэбит.

Кыыһа, уола, кийиитэ, сиэннэрэ.

Кутурҕаннарын тэрдэллэр:

- Бииргэ үлэлээбит коллегабыт, сибээс, үлэ бэтэрээнэ Александрова Александра Степановна олохтон туораабытынан оҕолоругар, чугас аймахтарыгар Сахателеком филиалын коллектива уонна бэтэрээннэрэ.
- Александрова Александра Степановна олохтон туораабытынан кыыһыгар Айталинаҕа Ивановнаҕа, уолугар Анатолий Ивановичка, кинилэр дьиэ кэргэттэригэр, чугас аймахтарыгар үөрэх үлэһиттэрин профсоюһун кэмитиэтэ.
- Александрова Александра Степановна олохтон туораабытынан уолугар Тэлэй орто оскуолатын директорыгар Александров Анатолий Ивановичка уонна кини дьиэ кэргэнигэр Тэлэй орто оскуолатын коллектива.
- Кундуттук саныыр эдьиийбэт Александрова Александра Степановна олохтон туораабытынан оҕолоругар Айталинаҕа, Анатолийга, дьиэ кэргэттэр, аймахтарыгар Иван Иванович Дьячковскай дьиэ кэргэнэ, Клара Ивановна.

Күндү ийэбит, эбэбит, Хатылы нэһилиэгин олохтооҕо

БАИНА Александра Лукинична

уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан бары оҕолоругар, сиэттэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Павловтар, Лебедевтэр, Филипповтар, Слепцовтар, Неустроевтар, Сергеевтэр, Дорофеевтар, Окороковтар.

Муниципальное образование «Чурапчинский улус (район)»
Республики Саха (Якутия)

РАСПОРЯЖЕНИЕ № 1190

с. Чурапча от 28 июля 2017 г.

Об организации и проведении Дня физкультурника

В целях развития и пропаганды физической культуры и спорта, популяризации и привлечения к массовым занятиям спортом Чурапчинского улуса, в соответствии с планом спортивно-массовых мероприятий на 2017 год:

1. Провести 12 августа 2017 года торжественное мероприятие, посвященное Дню физкультурника.
2. Утвердить состав организационного комитета по проведению Дня физкультурника согласно приложению №1 к настоящему Распоряжению.
3. Рекомендовать Главам наслегов МО Чурапчинский улус (район) провести День физкультурника в наслегах.
4. Начальнику Управления образования Т. В. Павловой организовать присутствие учителей физической культуры, учащихся общеобразовательных учреждений для участия в данном мероприятии.
5. Директору МБОУ ДО «ДЮСШ» Егорову Д. В. организовать места проведения соревнований и назначить ответственных судей по видам соревнований.
6. Начальнику Управления культуры Д. Д. Попову организовать проведение торжественного открытия и закрытия мероприятия.
7. Контроль за исполнением настоящего распоряжения возложить на начальника МБУ «Управление физической культуры и спорта Чурапчинского улуса» В.В.Лукина.

А.Т. ПОГОВИЦЫН,
глава муниципального образования.

Кылаабынай редактор – А.А. ЗАХАРОВ.
Эппиэттиир секретарь, тыа хаһаайыстыбатын отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Корреспонденнар – О.В. ЖИРКОВА, С.А. ЖЕНДРИНСКЭЙ.
Таҥааччы – Л.К. ПОПОВА.
Бэрстээччилэр – С.А. ПАВЛОВ, Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаараачылар: СР Правительствота, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук автономнай учреждение. Российскай Федерация Роскомнадзор СР управлениетыгар 2012 с. кулун тутар 15 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №14-0238.

Саҥа олох

АДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaoloh@mail.ru, сайт: sanaoloh.ru

Бэчээккэ сакааc: № 81 (11391) Кээмэйэ: 1 бэч. лиис Тираж 750. Хаһыат сыаната: 10 солк.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэриллиннэ: 16 ч 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 31.07.2017 с. офсетка бэчээттэннэ. Аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул. 26 "а". Индекса: 54907. Хаһыат надиэлэҕэ үстэ: оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.